

*Держак Н.О.,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри митної справи та товарознавства,
Літвінова А.Д.,
здобувач вищої освіти,
Державний податковий університет*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗ

Сучасне бізнес-середовище характеризується високим рівнем динамічності, складності та непередбачуваності. Глобалізаційні процеси, економічні кризи, технологічні зміни та геополітичні ризики суттєво впливають на діяльність підприємств. У таких умовах підприємства змушені адаптувати свою діяльність до нових викликів та швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Особливої актуальності набуває стратегічне управління, яке забезпечує довгостроковий розвиток підприємства та формування стійких конкурентних переваг. Як зазначає М.Е. Портер, ефективна стратегія підприємства повинна враховувати конкурентне середовище та забезпечувати формування унікальної ринкової позиції [1].

У сучасних умовах підприємства функціонують під впливом численних факторів невизначеності. До основних викликів належать: глобальні економічні кризи; посилення міжнародної конкуренції; технологічні зміни та цифровізація; порушення міжнародних ланцюгів постачання; геополітичні конфлікти.

За даними Всесвітнього економічного Форуму, сучасна світова економіка характеризується зростанням системних ризиків, що пов'язані з економічною нестабільністю, технологічними змінами та політичною напруженістю [3].

Стратегічне управління відіграє важливу роль у забезпеченні стабільності діяльності підприємств. Воно передбачає формування довгострокових цілей розвитку підприємства, визначення напрямів діяльності та розробку стратегій, спрямованих на досягнення конкурентних переваг.

Важливим елементом стратегічного управління є аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. У науковій літературі зазначається, що ефективна стратегія повинна формуватися з урахуванням змін ринкового середовища та можливостей підприємства [2]. Для цього широко застосовуються такі інструменти стратегічного аналізу: SWOT-аналіз; PEST-аналіз; аналіз конкурентного середовища. Ці інструменти дозволяють оцінити позицію підприємства на ринку та визначити перспективні напрями розвитку.

У сучасних умовах важливою характеристикою стратегічного управління є гнучкість стратегій. Традиційні довгострокові плани часто потребують перегляду у зв'язку зі швидкими змінами ринкового середовища.

Як зазначає Г. Мінцберга, ефективна стратегія повинна формуватися не лише шляхом довгострокового планування, але й через поступове адаптування підприємства до змін середовища [2].

Гнучкість стратегічного управління передбачає: швидке реагування на зміни ринку; диверсифікацію діяльності підприємства; пошук нових ринків збуту; впровадження інновацій.

Важливим напрямом розвитку сучасних підприємств є цифровізація бізнес-процесів. Використання інформаційних технологій сприяє підвищенню ефективності управління, оптимізації витрат та покращенню комунікації з клієнтами. Цифрові технології дозволяють підприємствам швидше реагувати на зміни зовнішнього середовища та створювати нові конкурентні переваги. У сучасних умовах цифрова трансформація стає одним із ключових факторів стратегічного розвитку підприємств. В умовах глобальної конкуренції особливого значення набуває використання технологій аналізу великих даних та інструментів бізнес-аналітики. Завдяки цим технологіям підприємства отримують можливість обробляти великі обсяги інформації, прогнозувати поведінку споживачів, оцінювати тенденції розвитку ринку та приймати більш обґрунтовані стратегічні рішення.

Отже, стратегічне управління є важливим інструментом забезпечення стабільного розвитку підприємств в умовах невизначеності та глобальних криз. Сучасні підприємства повинні формувати гнучкі та адаптивні стратегії розвитку, які дозволяють швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Важливу роль у цьому процесі відіграють стратегічний аналіз, цифровізація бізнес-процесів та ефективне управління ризиками. Поєднання цих елементів дозволяє підприємствам підвищувати свою конкурентоспроможність та забезпечувати довгостроковий розвиток.

Список використаних джерел:

1. *Michael E. Porter. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. New York: Free Press, 2008.*
2. *Henry Mintzberg. The Rise and Fall of Strategic Planning. New York: Free Press, 2007.*
3. *World Economic Forum. Global Risks Report 2024. Geneva: World Economic Forum, 2024.*